

Opkomst en teruggang van de roekenpopulatie in Eibergen.

Het is haast niet meer voor te stellen, maar feit is dat voor 1990 de voormalige gemeente Eibergen (ruim 100 vierkante kilometer) slechts enkele kleine roekenvestigingen kende in de omgeving Haarlo en de Oude Needseweg. De dichtstbijzijnde grotere kolonies lagen in Neede boven de oude begraafplaats en in Lochem langs het Twentekanaal. Het ligt dan ook voor de hand om aan te mogen nemen, dat de vestigingspogingen in het Eibergse buitengebied satelietvestigingen betroffen vanuit Neede. De eerste definitieve vestiging in Eibergen vond plaats in 1991 met 3 nesten in de bomen boven het openluchttheater. Daarna ging het snel. De kolonie op de Maat groeide jaarlijks en er kwamen ook op andere locaties vestigingen. De roek behoort tot de kraaiachtigen en heeft om die reden een slecht imago. Maar hij geniet volledige bescherming omdat hij nuttig is voor de landbouw en als koloniebroeder kwetsbaar voor uitroeiing. In Duitsland heet deze kraaiensoort dan ook Saatkrahe, waarmee wordt aangegeven dat een belangrijk deel van zijn voedsel bestaat uit zaden en noten. Daarnaast is het een belangrijke opruimer van emelten (larven van de langpootmug), engerlingen (larven van de meikever), ritnaalden en overige 27 beesten die het voorzien hebben op de wortels van grassen en andere gewassen. Roeken kunnen echter ook aanzienlijke schade veroorzaken, in het bijzonder doordat ze als kolonievogel in grotere groepen foerageren. Ze zijn verzot op ontkiemende maiskorrels en ontkiemende peulgewassen. Dit omdat de net ontkiemende zaden versuikeren. De roeken zijn dan in staat om binnen enkele dagen totale akkers te ruïneren.

Herkennen

Roeken worden nogal eens aangezien voor zwarte kraaien en dus, hoewel het niet mag, regelmatig geschoten en ter afschrikking opgehangen bij voerkuilen of op pas ingezaaide maisakkers. (Peulvruchtenverbouw komt in de Achterhoek niet voor.) De afschrikkende werking is overigens maar van korte duur omdat de vogels snel wennen aan vogelverschrikkers. Trouwens ook aan ter afschrikking bedoeld knalwerk. De roeken vliegen even op, draaien een rondje en keren terug naar waar ze mee bezig waren. Roeken zijn te herkennen aan de afhangende dijveren en de kale snavelwortel, waardoor de snavel langer lijkt. Bij de jonge roeken ontbreekt de kale snavelwortel in hun eerste levensjaar. Roeken hebben een blauwe gloed over hun verenkleed; dit is bij de even grote zwarte kraai groen. In de vlucht is de lepelvormige staart een goed kenmerk. En voor de kenners natuurlijk ook het geluid dat ze produceren.

Niet geliefd Door hun gezamenlijk optreden als kolonievogels is geluidshinder een grote ergernis. Ook de grote rommel onder de kolonie en de uitwerpselen maken het niet aantrekkelijk om onder de bomen te bivakkeren of de auto te parkeren. Aan het geluid blijken omwonenden meestal snel te wennen. De kolonies verblijven jaren op eenzelfde locatie. De nesten die in de winter niet uit de bomen waaien, hebben in het vroege voorjaar (februari) een wervende werking. Zodra er meerdere nesten zijn, is het een kolonie en ook de kolonie is het jaar rond beschermd. Is de kolonie te vol of zijn er andere natuurlijke bedreigingen (marters en roofvogels) of illegale versturende effecten, dan valt de kolonie in satelietvestigingen uiteen. Dit zijn een aantal nieuwe

nederzettingen van geringe omvang; deze kunnen in de jaren erop soms uitgroeien tot hoofdvestiging. Hoe groot het aantal roeken maximaal gaat worden, is uiteindelijk maar van 1 factor afhankelijk en dat is voldoende voedsel. Als de roeken massaal wegtrekken, dan komt dat door voedselgebrek. Anders zijn onze roeken ook in de winter aanwezig en zijn er maar geringe verliezen in Hollandse winters. Omdat het noorden van Scandinavië geen roeken kent, is de trekroute oost-west en uiteraard ook omgekeerd. Onze roeken gaan veelal richting Polen en Hongarije of komen daar weer vandaan. In strenge winters in Oost-Europa komen roeken massaal naar het westen.

Aantalverloop

1990	0
1991	3
1992	6
1993	22
1994	26
1995	47
1996	90
1997	164
1998	157
1999	400
2000	571
2001	474
2002	374
2003	493
2004	368
2005	406
2006	408
2007	421
2008	425
2009	385
2010	372
2011	292
2012	238

Eibergen De kolonie op de Maat groeide in 8 jaar tijd tot 121 nesten. Door het verwijderen van de wilgenbomen na klachten van aanwonenden in het najaar van 1997, vertrok de kolonie in zijn geheel en startte de nieuwe vestiging bij de Ballastput aan de zuidrand van Eibergen. De jaren daaropvolgend groeide deze kolonie uit tot een grote kolonie met 208 nesten in 2000, via 240 in 2001 tot maar liefst 275 in het topjaar 2002. Daarna is de terugval gekomen en werd de kolonie in 2011 definitief opgegeven. In de afgelopen tien jaren ontstonden er ook een aantal satelietvestigingen van deze kolonie en de vraag is welke van deze vestigingen zich het komend jaar gaat ontwikkelen als nieuwe hoofdvestiging. In 1998 is er in Rekken nog een vestiging geweest van een 60-tal nesten, die in het jaar daarop werd verstoord. Het betrof hier roeken die waarschijnlijk afkomstig waren uit Duitsland.

geraadpleegde literatuur:

- Vogels van Europa van Lars Jonsson, uitgegeven door Thieme.

- Verplaatsing roekenkolonie in de gemeente Eibergen, Rob Papendorp, 't Schrieverke Jrg. 15 nr 1. (1988).

Cees van Beinum

foto's roeken: Ad Postma